

E R F O G O R E L O G
van de

Programma Erfgoed van de Oorlog | 2007-2009

Project 'Getuigen Verhalen'
Subsidiekader voor nieuw oral history-materiaal

UITGANGSPUNTEN
SUBSIDIEVOORWAARDEN
TECHNISCHE EISEN

Inleiding

Met het programma Erfgoed van de Oorlog wil het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (hierna: VWS) belangrijk materiaal uit en over de Tweede Wereldoorlog behouden en het gebruik van dit materiaal stimuleren. Het is een eenmalige en tijdelijke impuls: het programma loopt van 2007 tot en met 2009.

Een deel van het programma richt zich specifiek op het immateriële erfgoed: de getuigenissen, herinneringen en verhalen van mensen die de Tweede Wereldoorlog persoonlijk hebben meegemaakt (de zogeheten 'oral history'). Onder de naam 'Getuigen Verhalen' worden instellingen gestimuleerd om dergelijke getuigenissen audiovisueel vast te leggen.

Deze notitie is een aanvulling op het *Beleidskader voor subsidiëring* van het programma Erfgoed van de Oorlog ¹. Het algemene Beleidskader blijft bij het beoordelen van subsidieaanvragen leidend ². In deze aanvulling is beschreven welke activiteiten in het kader van het vastleggen en ontsluiten van nieuw oral history-materiaal voor subsidie in aanmerking komen. Voor subsidiemogelijkheden voor reeds bestaand oral history-materiaal wordt verwezen naar het Beleidskader.

In deze notitie vindt u de uitgangspunten en de algemene en specifieke subsidievoorwaarden voor aanvragen die nieuw oral history-materiaal betreffen. Daarnaast zijn in bijlage 1 de minimale technische eisen geformuleerd waaraan bij het audiovisueel vastleggen van interviews moet worden voldaan om een duurzaam behoud en gebruik te kunnen garanderen. De uitgangspunten, subsidievoorwaarden en eisen worden gehanteerd bij het beoordelen van uw subsidieaanvragen.

¹ *Beleidskader voor subsidiëring. Uitgangspunten en waardestellend kader. Subsidiemogelijkheden en –voorwaarden* (Den Haag, 20 juni 2007). Het kader is te downloaden via: www.minvws.nl/erfgoedvandeoorlog

² Het waardestellend kader uit het algemene subsidieprogramma is in verband met de aard van het oral history-materiaal (immaterieel erfgoed) niet van toepassing op nieuw vast te leggen interviews.

Het project 'Getuigen Verhalen' nodigt instellingen die betrokken zijn bij erfgoedbeheer en herinnering aan de Tweede Wereldoorlog uit om vanuit hun eigen verantwoordelijkheid en professionaliteit persoonlijke verhalen en getuigenissen ook voor de toekomst te bewaren.

1

- 7 **Waarom het project 'Getuigen Verhalen'?**
- 7 **Getuigen verhalen over de oorlog**
- 8 **Wat gaat het project 'Getuigen Verhalen' doen?**
- 9 **Selectie van oral history-materiaal**

Het project 'Getuigen Verhalen'

Waarom het project 'Getuigen Verhalen'?

- De overheid ziet het als taak het publiek in staat te stellen de herinnering aan de Tweede Wereldoorlog geïnformeerd en op verantwoorde wijze invulling te geven, overigens zonder dat zij daarbij de inhoud van die herinnering wil bepalen. Het erfgoedprogramma in het algemeen - en het project 'Getuigen Verhalen' in het bijzonder - wil een meerzijdig en pluriform perspectief op de Tweede Wereldoorlog, inclusief de voor- en nageschiedenis ervan, bevorderen. Het aantal direct door de Tweede Wereldoorlog getroffen en in de nabije toekomst sterk afnemende. Daarom ontstaan er talrijke initiatieven en voornemens van instellingen om de getuigenissen van de oorlogsgeneratie vast te leggen.
- Het project 'Getuigen Verhalen' creëert subsidiemogelijkheden voor het audiovisueel vastleggen van persoonlijke getuigenissen door middel van interviews. Het uitgangspunt van een pluriform perspectief impliceert dat de aandacht bij het interviewen van ooggetuigen van de Tweede Wereldoorlog vooral uitgaat naar nieuwe of onderbelichte thema's, invalshoeken en groeperingen.

Getuigen verhalen over de oorlog

- Van geen enkele historische periode zijn zoveel individuele verhalen opgetekend als van de Tweede Wereldoorlog. Die verhalen, in de

vorm van herinneringen, dagboeken en interviews, leveren niet alleen feitelijke gegevens op over de gebeurtenissen die hebben plaatsgevonden en waarvan zij getuigen. Ze zeggen ook iets over de manier waarop ervaringen worden herinnerd en doorwerken in het leven van vandaag. Daarbij gaat het vaak om gebeurtenissen en ervaringen die niet op een andere wijze toegankelijk zijn, omdat de getuigen hun ervaringen meestal alleen delen binnen de specifieke groep waartoe zij behoren en deze ervaringen niet via ander bronmateriaal gedocumenteerd zijn.

- Om die reden is het van belang om de laatste ooggetuigen aan het woord te laten over hun ervaringen en de doorwerking daarvan in hun latere leven. Als voorwaarde bij het verzamelen van nieuwe getuigenissen door projectaanvragers geldt dat deze getuigenissen licht werpen op specifieke **'ervaringsgemeenschappen'**. Een ervaringsgemeenschap wordt gevormd door ooggetuigen met *gemeenschappelijke* ervaringen rond *specifieke* gebeurtenissen en locaties (bijvoorbeeld de Slag om Overloon) en omstandigheden (bijvoorbeeld het verblijf in kampen, dwangarbeid en krijgsgevangenschap).

Wat gaat het project 'Getuigen Verhalen' doen?

- 'Getuigen Verhalen' stimuleert instellingen die betrokken zijn bij erfgoedbeheer en herinnering aan de Tweede Wereldoorlog om de uitvoering van interviewprojecten op zich te nemen door:
 - Financiële middelen beschikbaar te stellen aan instellingen om nieuwe interviews audiovisueel te kunnen vastleggen;
 - Op landelijk niveau interviewtrainingen en een online 'toolkit' met bruikbare informatie voor interviewers beschikbaar te stellen, zodat de decentrale uitvoering van gesubsidieerde interviewprojecten zo goed mogelijk verloopt;

- De ontwikkeling van een digitale kerncollectie te stimuleren. Hierdoor kunnen de interviews efficiënt en collectief worden ontsloten en blijven zij duurzaam bewaard ³.

Selectie van oral history-materiaal

- De vraag welke verhalen, herinneringen en getuigenissen over de Tweede Wereldoorlog voor het nageslacht bewaard moeten blijven of opgenomen moeten worden, leidt tot een dilemma. Onbekend is welke vragen er in de toekomst vanuit de samenleving over de Tweede Wereldoorlog gesteld zullen worden. Dat betekent dat elk verhaal en elke getuigenis van belang kan zijn en kan anticiperen op deze vragen. Instellingen die betrokken zijn bij erfgoedbeheer en herinnering aan de Tweede Wereldoorlog selecteren daarom zelf wat zij in hun collectie aan oral history-materiaal opnemen en wat niet. Vervolgens bepalen zij ook zelf welk materiaal zij in aanmerking willen laten komen voor subsidie. Binnen het project 'Getuigen Verhalen' vindt opnieuw een vorm van selectie plaats, namelijk het beoordelen van subsidieaanvragen aan de hand van de uitgangspunten en de voorwaarden. Bij het wegen van de subsidieaanvragen voor het audiovisueel vastleggen van nieuwe interviews, wordt voorrang gegeven aan verhalen over onderwerpen en groepen die nog niet eerder zijn vastgelegd.

³ Digitale kerncollectie wordt hier gebruikt in de betekenis van één duurzame digitale applicatie waar de met subsidie verzamelde interviews op digitale duurzame wijze worden bewaard en voor gebruik beschikbaar zijn.

Uitgangspunten

- ■ ■ ■ ■ In aanvulling op de uitgangspunten van het programma Erfgoed van de Oorlog zijn de volgende extra uitgangspunten van toepassing op nieuw te verzamelen oral history-materiaal.

Pluriform perspectief

- ■ ■ ■ ■ De verhalen en herinneringen belichten bij voorkeur nieuwe of onderbelichte thema's, invalshoeken of groeperingen. Voorop staat dat ze van toegevoegde waarde zijn op bestaand bronmateriaal. Niet slechts de verhalen en herinneringen die op nationaal niveau betekenisgevend zijn, dragen bij aan een pluriform perspectief. Ook verhalen en herinneringen die van betekenis zijn op regionaal of lokaal niveau komen voor subsidie in aanmerking. Bij het toekennen van subsidie wordt gestreefd naar een evenwichtige regionale spreiding van projecten. Daarnaast hecht het project 'Getuigen Verhalen' belang aan verhalen die de Nederlandse situatie in een internationaal perspectief belichten.

Perspectief van de ervaringsgemeenschap

- ■ ■ ■ ■ In de huidige wetenschapsbeoefening bestaan verschillende gangbare en algemeen geaccepteerde benaderingen van oral history. 'Getuigen Verhalen' kiest voor het perspectief van de ervaringsgemeenschap: de nieuw vast te leggen interviews worden door individuele projectaanvragers op zulke wijze verzameld dat deze licht werpen op gemeenschappelijke ervaringen van ooggetuigen rond *specifieke* gebeurtenissen, locaties en omstandigheden, en de doorwerking

- 11 Pluriform perspectief
- 11 Perspectief van de ervaringsgemeenschap
- 12 Archivering van historische bronnen
- 12 Haalbaarheid en uitvoerbaarheid
- 13 Samenwerking

daarvan in hun latere leven. Deze herinneringen kunnen op hun beurt een aanvulling zijn op bestaand erfgoedmateriaal.

Archivering van historische bronnen

- De verzamelde verhalen, herinneringen en getuigenissen vormen waardevol materiaal voor toekomstige gebruikers (bijvoorbeeld onderzoekers, documentairemakers en musea). Uitgangspunt is om de interviews zoveel mogelijk in hun oorspronkelijke vorm te bewaren, zodat zij gezamenlijk een audiovisueel archief over de Tweede Wereldoorlog vormen. Op die manier worden nieuwe, historische bronnen gecreëerd voor latere raadpleging.

Haalbaarheid en uitvoerbaarheid

- Het verzamelen en audiovisueel vastleggen van nieuwe verhalen, herinneringen en getuigenissen is arbeidsintensief. Het onderzoek, de voorbereiding, het interviewen en het verwerken van één verhaal kost meestal vele uren. Aandacht voor haalbaarheid en uitvoerbaarheid, onder meer door middel van realistische aantallen en een verantwoorde tijdsbesteding en -planning, staat dan ook voorop bij de beoordeling van aanvragen.

Samenwerking

- Het aantal partijen dat zich bezig houdt met het verzamelen, het beheer en het gebruik van oral history-materiaal is groot. Bovendien verschillen deze partijen sterk van elkaar in omvang en slagkracht. Het project 'Getuigen Verhalen' streeft daarom in opzet en uitvoering naar openheid, duidelijkheid, een vraaggerichte aanpak (gericht op de behoefte vanuit het veld) en het aanbrengen van verbindingen tussen bijvoorbeeld grotere en kleinere instellingen. Bovendien stimuleert het project waar mogelijk onderlinge samenwerking en krachtenbundeling om versnippering van activiteiten en inspanningen te voorkomen.

Subsidiemogelijkheden

Welk materiaal komt in aanmerking?

- ■ ■ ■ ■ Nieuw oral history-materiaal, te weten beeld- en geluidsopnamen van nog vast te leggen persoonlijke getuigenissen, verhalen en herinneringen.

Welke subsidielijn van het erfgoedprogramma is van toepassing?

- ■ ■ ■ ■ Het *Beleidskader voor subsidiëring* van het programma Erfgoed van de Oorlog kent drie subsidielijnen: behoud, toegankelijkheid en publieksgerichte toepassing. Subsidie in het kader van 'Getuigen Verhalen' wordt verleend onder de subsidielijn 'toegankelijkheid'. Deze subsidielijn wordt in deze notitie specifiek voor het audiovisueel vastleggen van interviews met ooggetuigen verder uitgewerkt.
- ■ ■ ■ ■ Voor bestaand oral history-materiaal dat een bewerking nodig heeft (bijvoorbeeld het overzetten van materiaal op een duurzame drager) kan een beroep worden gedaan op de subsidielijn 'behoud'. Voor aanvragen die interviews met ooggetuigen gebruiken in een publieksgerichte toepassing (bijvoorbeeld een documentaire) geldt de subsidielijn 'publieksgerichte toepassing'. Voor een uitgebreide toelichting op deze subsidielijnen wordt verwezen naar het *Beleidskader voor subsidiëring*.

15	Welk materiaal komt in aanmerking?
15	Welke subsidielijn van het erfgoedprogramma is van toepassing?
16	Subsidie aanvragen
16	Doel
17	Welke activiteiten komen in aanmerking voor subsidie?
17	Welke activiteiten komen niet in aanmerking voor subsidie?
18	Specifieke voorwaarden
19	Subsidiebedragen

Subsidie aanvragen

- ■ ■ ■ ■ Subsidie kan worden aangevraagd door middel van een digitaal aanvraagformulier. Zie voor meer informatie over de wijze van indiening en beoordeling van subsidieaanvragen hoofdstuk 4 van deze notitie.

Doel

- ■ ■ ■ ■ ‘Getuigen Verhalen’ valt onder de subsidielijijn ‘toegankelijkheid’. Toegankelijk maken betekent in dit verband het audiovisueel vastleggen van interviews. Daarnaast wordt met toegankelijkheid bedoeld dat het publiek en de archief- of erfgoedbeherende instellingen op een gebruikersvriendelijke wijze door middel van één digitale applicatie (de zogeheten ‘digitale kerncollectie oral history’) kunnen achterhalen welke informatie dit audiovisuele materiaal bevat. Op die manier wordt het gebruik ervan vergemakkelijkt.

Welke activiteiten komen in aanmerking voor subsidie?

- Het audiovisueel vastleggen van verhalen van ooggetuigen door middel van interviews.
- Het uitwerken van interviews ten behoeve van de digitale ontsluiting: het transcriberen van de gesproken tekst van een interview op tijdcode.
- Het collectief digitaal ontsluiten van de interviews (o.a. het toevoegen van metadata en het digitaal doorzoekbaar maken van de collectie via een gebruiksvriendelijk zoekstelsel) ten behoeve van de ‘digitale kerncollectie oral history’.

Welke activiteiten komen niet in aanmerking voor subsidie?

- Het audiovisueel vastleggen van interviews die gericht zijn op het therapeutische verwerkingsproces van de geïnterviewde(n).
- Activiteiten in het kader van de digitale ontsluiting van interviews zonder dat er sprake is van collectieve ontsluiting.
- Bouwkundige of organisatorische voorzieningen gericht op de (fysieke) toegankelijkheid van materiaal.
- Bouwkundige of andere voorzieningen gericht op de toegankelijkheid van materiaal, zoals televisietoestellen, dvd-recorders, panelen of informatieborden.

Specifieke voorwaarden

Naast de algemene subsidievoorwaarden gelden voor subsidieaanvragen in het kader van 'toegankelijkheid' van nieuw materiaal de volgende voorwaarden:

- Subsidieaanvragen bedragen minimaal 2.500 euro.
- Subsidieaanvragers dienen vooraf inzicht te verschaffen in de kwaliteit en ervaring van interviewers en/of camera- en geluidsmensen. Er kan bijvoorbeeld gevraagd worden naar referenties/proefinterview/curriculum vitae.
- Subsidieaanvragers dienen in hun voorstel aan te geven hoe zij komen tot een selectie van de te interviewen doelgroep.
- Subsidieaanvragen dienen te voldoen aan de minimale technische eisen in bijlage 1.
- Gesubsidieerde interviews dienen rechtenvrij en uitgewerkt (getranscribeerd) beschikbaar te zijn voor de voorgenomen digitale kerncollectie.
- Subsidieaanvragers maken gebruik van de door VWS beschikbaar gestelde faciliteiten om de kwaliteit van de interviews te waarborgen ■.

■ Over de voorbereidingsdagen, de online 'toolkit' en de voorgenomen 'digitale kerncollectie oral history' is op de website www.minvws.nl/erfgoedvandeoorlog meer informatie te vinden.

Subsidiebedragen

- Voor aanvragen in het kader van het audiovisueel vastleggen én uitwerken van persoonlijke getuigenissen zijn de projectkosten tot 30.000 euro voor 100% subsidiabel. Van de projectkosten vanaf 30.000 euro is 50% subsidiabel. De totale subsidie van VWS bedraagt maximaal 60.000 euro per project. Deze bedragen gelden voor de totale projectbegroting.
- Voor aanvragen die zich richten op de collectieve digitale ontsluiting van de interviews (de digitale kerncollectie oral history) geldt geen maximumsubsidiebedrag; aanvragen worden beoordeeld aan de hand van de uitgangspunten en subsidievoorwaarden.

Subsidievoorwaarden, betekenisomschrijving, wijze van indienen en beoordelen

Algemene subsidievoorwaarden

- De algemene voorwaarden staan beschreven in het *Beleidskader voor subsidiëring* van het programma Erfgoed van de Oorlog.

Betekenisomschrijving

- Bij de beoordeling van een subsidieaanvraag in het kader van de subsidiëlijn 'toegankelijkheid' is het van belang goed inzicht te bieden in de betekenis van het oral history-materiaal dat voor subsidiëring wordt voorgedragen. In de betekenisomschrijving beschrijft de subsidieaanvrager de betekenis van het materiaal vanuit de volgende invalshoeken:
 - **Historische betekenis** (onder andere de – bij nieuw materiaal te verwachten - betekenis van de verhalen en herinneringen ten opzichte van ander bronmateriaal; de plaats die het materiaal inneemt in een meer algemeen gedragen beeld van de geschiedenis).
 - **Wetenschappelijke betekenis** (onder andere de gehanteerde onderzoeksvraag).
 - **Sociale of actuele betekenis** (de betekenis die het materiaal voor het heden heeft).
 - **Educatieve betekenis** (de waarde van het materiaal voor onderwijs en voorlichting).
 - **Internationale, nationale, regionale of lokale betekenis.**

2.1	Algemene subsidievoorwaarden
2.1	Betekenisomschrijving
2.2	Digitaal aanvraagformulier
2.2	Beoordelen van aanvragen

- De subsidieaanvrager dient daarnaast in te gaan op de elementen die in deze notitie genoemd zijn onder uitgangspunten (zie pagina 11), zoals de betekenis van het materiaal voor een pluriform perspectief over de Tweede Wereldoorlog. Eventuele informatie ter verdere onderbouwing van de aanvraag moet worden mee gezonden.

Digitaal aanvraagformulier

- Met gebruikmaking van het digitaal beschikbare formulier kan een subsidie worden aangevraagd. Het formulier en nadere informatie over de aanvraagprocedure zijn te vinden op de website www.minvws.nl/erfgoedvandeoorlog.

Beoordelen van aanvragen

- De beslissing over een subsidieaanvraag wordt genomen door de minister van VWS, op basis van de bepalingen uit de Subsidieregeling VWS-subsidies en de in het *Beleidskader voor subsidiëring* en deze notitie geformuleerde uitgangspunten en subsidievoorwaarden. Beslissingen over aanvragen gericht op 'toegankelijkheid' worden bovendien genomen aan de hand van de betekenis van het materiaal (zie hierboven onder 'Betekenisomschrijving') dat voor subsidie wordt voorgedragen.

- Om inzicht te krijgen in de betekenis van nieuw oral history-materiaal wordt een specifieke toetsingscommissie samengesteld, waarin onafhankelijke deskundigen worden benoemd. Zij zullen de minister vanuit historisch, technisch en vakinhoudelijk perspectief van advies dienen. Het belangrijkste criterium dat deze commissie hanteert, is de bijdrage van het oral history-materiaal aan een pluriform perspectief op de Tweede Wereldoorlog. Indien nodig kan de minister, naast deze historisch/inhoudelijke toets, ook technische of andere adviezen inwinnen. De beoordeling geschiedt niet in de vorm van cijfers, categorieën of formules, maar in de vorm van een zorgvuldig en beargumenteerd advies. Dit advies wordt door de minister van VWS betrokken bij de beoordeling van een subsidieaanvraag.
- Bijzondere omstandigheden kunnen het noodzakelijk maken om af te wijken van het gestelde in deze notitie. Indien dit het geval is, zal de minister dit met redenen omkleed doen.

Voor meer informatie over het project 'Getuigen Verhalen' of over het *Beleidskader voor subsidiëring* van het programma Erfgoed van de Oorlog kunt u contact opnemen met de leden van het erfgoedteam. Zij zijn bereikbaar via telefoonnummer : **070 3405582**

Bijlage

Minimale technische eisen

Duurzaam behoud en directe en duurzame mogelijkheden voor ontsluiting van de interviews stellen specifieke voorwaarden aan techniek, apparatuur en opslagformaat. Bij een aanvraag dienen de volgende technische eisen te worden gehanteerd.

Techniek en apparatuur

- De geluidsopnamen dienen met een hoge kwaliteit (minima voor camerageluid: 16 bit, 48 KHZ, voor apart opgenomen audio: 24 bit, 96 KHZ) te worden gemaakt, waarbij iedere spreker op een eigen kanaal wordt opgenomen. Voor interviews (interviewer & geïnterviewde) is dit dus een stereo-opname.
- Voor beeldopnamen gelden de volgende voorwaarden: een goede (kleine) High Definition (HD)-camera met XLR uitgangen of een Digitale Video (DV)-camera in dezelfde kwaliteitsklasse, met statief en een losse set microfoons die op het hoofd of de revers van de sprekers gezet worden.
- Bij het opnemen van nieuwe interviews in beeld en geluid, is het vanuit technisch- en ontsluitings-oogpunt belangrijk om te streven naar een vast camerastandpunt voor de interviews. Op die manier wordt een zekere eenheid in stijl gewaarborgd, en zijn verschillende fragmenten in een latere fase makkelijk te monteren.
- Het geluidsniveau moet gedurende de opname steeds zo constant mogelijk gehouden worden om latere automatische herkenning en indexatie zo goed mogelijk te laten verlopen.

Opslag

- In het kader van duurzaam behoud en mogelijkheden voor duurzame ontsluiting ten behoeve van de digitale kerncollectie, dienen beschikbare data van de verzamelde interviews in een gestandaardiseerde vorm toegankelijk te zijn. Hiervoor wordt XML gekozen, omdat dit op alle soorten computers en platformen gebruikt kan worden en altijd leesbaar blijft; dit in tegenstelling tot andere meer gesloten formaten.
- De bestanden dienen van de gebruikte apparatuur (harddiscrecorder voor audio of camera voor video) te worden overgezet naar ongecomprimeerde computerbestanden (dit omdat gecomprimeerde of geconverteerde bestanden bij hergebruik een merkbaar kwaliteitsverlies kunnen geven).

